

پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت دانش آموزان

Predicting satisfaction of school based on academic self-efficacy and achievement goals among students

Leila Afzali

Zahra Ebrahimi

Farnaz Mehdipour Maralani

Soghol Kavandi

Samira Vakili

لیلا افزلی*

زهرا ابراهیمی**

فرناز مهدی‌پور مارالانی***

سوگل کاوندی****

سمیرا وکیلی*****

چکیده

Abstract

The main object of this study was to Predict satisfaction of school based on academic self-efficacy, and student achievement goals. The research was practical according the purposes, based on the data was quantitative, and In terms of nature was correlational. In the present study population consisted of all students in seventh grade female high school first, Region 4 Education in Tehran. This number includes 11871 students. samples were 373 people by using kocran formula. Measures in this study were school satisfaction (MSLSS) Scott Huebner, self efficacy of students Jerry Jing and Morgan (MJSES) and achievement goals Midgley et al questionnaires. Data collected analyzed by using descriptive statistics (mean, standard deviation) and inferential statistics including Pearson correlation and multiple regression analysis. The Kolmogorov-Smirnov test was used to verify the normality of the study variables. The results obtained from this study shows that, academic self-efficacy, mastery objects and performance objects are able to predict Satisfaction of School. Accordingly, The academic self-efficacy was able to predict 59% of the variation satisfaction of school score and mastery objects was able to predict 50% percent of the variation school satisfaction score.

key words: satisfaction of school, academic self-efficacy, achievement goals

هدف کلی پژوهش حاضر پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت دانش‌آموزان بود. روش پژوهش حاضر از نظر اهداف کاربردی، از نظر داده‌ها کمی و از نظر ماهیت همبستگی بوده است. جامعه پژوهش حاضر عبارت بود از تمامی دانش‌آموزان دختر پایه هفتم دوره متوسطه اول منطقه ۴ آموزش و پرورش شهر تهران که شامل ۱۱۸۷۱ نفر بودند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران معادل ۳۷۳ نفر به دست آمده است. ابزارهای اندازه‌گیری در این پژوهش بدین شرح است: مقیاس رضایت از مدرسه (MSLSS) اسکات هونبر، پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی جری جینگ و مورگان (MJSES) و پرسشنامه اهداف پیشرفت میدگلی و همکاران (۱۹۹۸). داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و کجی و کشیدگی) و همچنین شاخص‌های موجود در آمار استنباطی از جمله همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. همچنین به منظور بررسی نرمال بودن متغیر پژوهش از آزمون کالموگوروف اسمیرنوف بهره گرفته شده است. بر اساس یافته‌های به دست آمده از پژوهش حاضر، خودکارآمدی تحصیلی، اهداف تبحری و اهداف عملکردی توانایی پیش‌بینی رضایت از مدرسه را دارا می‌باشند. از سوی دیگر، خودکارآمدی تحصیلی و اهداف تبحری در تعامل با یکدیگر توانایی پیش‌بینی رضایت از مدرسه دانش‌آموزان را دارا می‌باشند. بر این اساس، خودکارآمدی تحصیلی قادر به پیش‌بینی ۵۹ درصد از تغییرات نمره رضایت از مدرسه و اهداف تبحری قادر به پیش‌بینی ۵۰ درصد از تغییرات نمره رضایت از مدرسه است.

واژه‌های کلیدی: رضایت از مدرسه، خودکارآمدی تحصیلی، اهداف پیشرفت

* نویسنده مسئول: دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اسلامشهر، باشگاه

پژوهشگران

اسلامشهر. ایران

** کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه الزهرا (س)

*** دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه تهران

**** مشاوره و راهنمایی

***** دکتری روانشناسی و آموزش کودکان استثنائی دانشگاه آزاد اسلامی. واحد علوم و تحقیقات. تهران

email: l84afzali@yahoo.com

مقدمه

امروزه همه انسان‌ها برای پیشرفت مادی و معنوی خود، با استفاده از همه‌ی امکانات علمی موجود بی‌وقفه تلاش می‌کنند. گام اول در این راه تحصیل و پژوهش است، تا با کسب مدارج علمی راه ارزشمند و البته دشوارترین و کمال جوامع انسانی به سرانجام برسد. اما با نگاهی گذرا به نظریه‌های روانشناسی می‌توان دریافت که کسب مدارج علمی، همه موفقیت نیست بلکه موفقیت کامل و همه جانبه، تحصیل و کسب مدارک علمی، همراه با رضایت از مدرسه^۱ و محیط تحصیل می‌باشد. چه بسا انسان‌هایی که مدارج علمی را طی کرده‌اند، اما در طول تحصیل رضایت از مدرسه و محیط تحصیل خود نداشته‌اند. لذا یکی از وظایف پژوهشگران و برنامه‌ریزان تعلیم و تربیت، آموزش و پرورش بر مبنای انگیزه و رضایت‌مندی دانش‌آموزان است (خورشیدی نازلو، ۱۳۹۳). بسیاری از روانشناسان و مربیان معتقدند انگیزش و رضایت‌مندی یک عامل مهم در پیشرفت تحصیلی است (مصطفی و همکاران، ۲۰۱۰). از سال‌های ۱۹۷۰ به بعد به عوامل موثر بر انگیزش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان توجه ویژه‌ای شده است (البدارن و همکاران، ۲۰۱۵). رضایت از مدرسه از جنبه‌های مهم زندگی دانش‌آموزان است که نه تنها تعهد نسبت به مدرسه، میزان غیبت، ترک تحصیل و مشکلات رفتاری را تحت تاثیر قرار می‌دهد، بلکه بر بسیاری از شاخصه‌های روانشناختی نیز اثرگذار است (خورشیدی نازلو، ۱۳۹۳). در این میان، رویکرد شناختی اجتماعی بندورا^۲ به طور مشخص، تقابل میان شخص، محیط و رفتار را نشان می‌دهد که زیربنای توسعه تحصیل است (لنت و همکاران، ۲۰۱۰). بر اساس این رویکرد پژوهش‌های مختلفی در رابطه با رضایت تحصیلی (اجدا و همکاران، ۲۰۱۱؛ کوپانی و همکاران، ۲۰۱۰؛ هنری و روسو، ۲۰۱۲؛ لنت و همکاران، ۲۰۱۲) انجام گرفته است. به طوری که لنت و بارون (۲۰۰۸) چهارمین مدل از نظریه شناختی اجتماعی را با تمرکز بر توضیح رضایت و ابعاد آن در محیط‌های آموزشی پیشنهاد کرده‌اند. این مدل که گسترش بیشتر مدل کلی لنت از بهزیستی هنجاری^۳ در مدرسه است، برای ادغام انواع دیدگاه‌ها و سازه‌ها در ادبیات بهزیستی روان‌شناختی و ذهنی تلاش می‌کند. بنابراین، این مدل می‌تواند به شناسایی پیشایندهای رضایت از مدرسه در مراکز آموزشی کمک کند (به نقل از لنت و همکاران، ۲۰۱۲). بر اساس این مدل، یکی دیگر از اهداف آموزش و پرورش در همه جوامع، کمک به افراد است تا به خودکارآمدی^۴ نائل شوند. برای این که فرد بزرگسالی خودکارآمد شود، باید این ویژگی را در دوران طفولیت و دانش‌آموزی در خود بپروراند. نظریه خودکارآمدی از تئوری شناختی اجتماعی نشأت گرفته و شامل خودکارآمدی و امید به نتیجه به عنوان سازه اصلی معرفی می‌شود (پیرکمالی و

^۱. Satisfaction of School

^۲. Bandura

^۳. normative wellbeing

^۴. self-Efficacy

پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت ...

همکاران، ۱۳۹۲). چانک و همکاران^۱ (۲۰۰۸، به نقل از داودی، ۱۳۹۲) خودکارآمدی را توانایی‌های مشهود فرد برای یادگیری یا فعالیت در سطوح تعیین شده می‌دانند. به عبارت دیگر، خودکارآمدی اعتقاد فرد به این مهم است که از توانایی‌های خود در موقعیت‌های مورد نظر تا چه اندازه اطمینان دارد (الویار دکارولی و ساگون، ۲۰۱۴). در مدل شناختی - اجتماعی برای تبیین پیش‌بینی‌های رضایت از مدرسه از اصطلاح اختصاصی‌تر تحت عنوان خودکارآمدی تحصیلی^۲ یاد می‌کنند (تیس و ورکویتن، ۲۰۰۸). مفهوم خودکارآمدی تحصیلی شامل باورهایی درباره قابلیت‌های انجام تکالیف در یک زمینه تحصیلی خاص است (آلتونسوی و همکاران، ۲۰۱۰) و به‌طور خاص، به معنی اطمینان در انجام وظایف تحصیلی مانند خواندن کتاب، پاسخ به سئوالات در کلاس و آمادگی برای آزمون است. سطوح بالای خودکارآمدی تحصیلی منجر به میانگین نمرات بالاتر و پایداری برای تکمیل تکالیف می‌شود. در نتیجه یادگیرندگان که خودکارآمدی تحصیلی بالاتری دارند، سازگاری تحصیلی بهتری دارند و راهبردهای یادگیری سودمندتری را به کار برده و در نهایت، کارکرد بهتری خواهند داشت (فولادوند و همکاران، ۱۳۸۸). خودکارآمدی تحصیلی پیش‌بینی کننده خوبی در متغیرهای زمینه‌ای مدرسه از جمله نگرش به مدرسه است (مگننو و همکاران، ۲۰۱۴).

نتایج مطالعات مختلف حاکی از رابطه خودکارآمدی عمومی و تحصیلی با عملکرد تحصیلی و رضایت از تحصیل بوده است (اجدا و همکاران، ۲۰۱۱). از آنجا که، دانش‌آموزان خودکارآمد تلاش و زمان بیشتری برای کار و مطالعه صرف می‌کنند، نتایج تحصیلی بهتری داشته و به همین سبب رضایت بیشتری از مدرسه داشته و به طور کلی اهداف پیشرفت^۳ بالایی دارند (میکائیلی منبع و همکاران، ۱۳۹۳). در پژوهش اکبری بلوطبنگان (۱۳۹۳) و الیدارن و همکاران (۲۰۱۵) نیز بین خودکارآمدی و اهداف پیشرفت رابطه معناداری وجود داشته است، به طوری که با افزایش خودکارآمدی اهداف پیشرفت نیز افزایش می‌یابد. مفهوم اهداف پیشرفت از اواخر سال ۱۹۷۰ و اوایل سال ۱۹۸۰ توسعه پیدا کرد (الیوت و همکاران، ۲۰۱۱). در چارچوب جهت‌گیری هدف، اهداف و فرایندهای آن به عنوان طرح‌هایی گسترده و وابسته به هم فرض می‌شوند که چگونگی رویکردهای افراد و واکنش آن‌ها به موقعیت‌های پیشرفت را مشخص می‌سازند (هیلمن و همکاران، ۲۰۱۰). همه نظریه‌های مربوط به این زمینه، دو نوع هدف کیفی متمایز از هم را برای رفتار پیشرفت مشخص کرده‌اند (الیوت و همکاران، ۲۰۱۱). اهداف پیشرفت بر اساس اینکه به عنوان کارایی در مقایسه با عملکرد افراد دیگر (اهداف عملکرد) یا خودارجاعی (اهداف تسلط) فرض شوند، طبقه‌بندی می‌شوند (دیریک و همکاران، ۲۰۰۹). نظریه جهت‌گیری هدفی پیشرفت، در یک چهارچوب شناختی - اجتماعی به درک چگونگی کسب شایستگی و رشد آن در یادگیری و عملکرد توسط افراد می‌پردازد (زویگ

¹. Schunk et al

². educational Efficacy

³. achievement goals

و وبستر، ۲۰۰۴). براتن و استرومسو (۲۰۰۴)، الیوت و چرچ (۱۹۹۷)، الیوت و هاراکویوکیز (۱۹۹۶) نظریه اهداف دوئیک را گسترش دادند و یک چارچوب سه وجهی از اهداف پیشرفت را ارائه کردند که عبارتند از: اهداف تبحری، اهداف رویکرد- عملکرد، اهداف اجتناب عملکرد. هدف تبحری بر توسعه مهارت و تبحر در تکلیف تمرکز دارد، هدف رویکرد- عملکرد بر به نمایش گذاشتن مهارت از سوی شخص در مقایسه با دیگران تمرکز دارد و هدف اجتناب - عملکرد بر اجتناب از شکست در مقایسه با دیگران متمرکز است (الیوت و هاراکویوکیز، ۱۹۹۶). پژوهش‌ها نشان داده است، هدف گذاری موجب افزایش انگیزه و بهبود کارایی عملکرد افراد می‌شود (توکمن، ۲۰۱۴). اهداف پیشرفت به عنوان موتور حرکت و انگیزه دانش‌آموزان در نظر گرفته می‌شوند (واسن و همکاران، ۲۰۱۴). با توجه به ضرورت رضایت‌مندی دانش‌آموزان از مدرسه و اثرگذاری این مهم در بسیاری از مولفه‌ها، متغیرها و سازه‌های روانشناختی و تحصیلی دانش‌آموزان که پیشتر در مورد آنها اشاره شد، سوال اصلی در پژوهش حاضر این خواهد بود که آیا خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت دانش‌آموزان توانایی پیش‌بینی رضایت از مدرسه آنان را دارا می‌باشد؟

روش

روش پژوهش حاضر از نظر اهداف کاربردی، از نظر داده‌ها کمی و از نظر ماهیت همبستگی می‌باشد. جامعه پژوهش حاضر عبارت است از تمامی دانش‌آموزان دختر پایه هفتم دوره متوسطه اول منطقه ۴ آموزش و پرورش شهر تهران. این تعداد شامل ۱۱۸۷۱ نفر بود. نمونه‌ها نیز با بهره‌گیری از فرمول کوکران معادل ۳۷۳ نفر به دست آمده است.

ابزار

ابزارهای اندازه‌گیری در این پژوهش به شرح زیر است:

مقیاس رضایت از مدرسه: مقیاس رضایت از مدرسه (MSLSS^۱) توسط اسکات هوبنر^۲ در سال ۱۹۹۱ ساخته و در سال ۲۰۰۱ مورد تجدیدنظر جزئی قرار گرفت و برای پایه‌های سوم تا دوازدهم مناسب تشخیص داده شده است. این مقیاس پنج حوزه مهم زندگی دانش‌آموزان یعنی رضایت از خانواده، دوستان، مدرسه، محیط زندگی و رضایت از خود را اندازه می‌گیرد که در مطالعه حاضر از خرده‌مقیاس رضایت از مدرسه استفاده شده است. این خرده مقیاس ۸ سؤال را دربرمی‌گیرد که در مقیاس شش گزینه‌ای لیکرت (از خیلی موافق تا خیلی مخالف) نمره‌گذاری می‌شود. در این مقیاس، برخی گویه‌ها به شکل مستقیم و

^۱. Multidimensional Students' Life Satisfaction Scale (MSLSS)

^۲. Scott Huebner

پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت ...

برخی به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌گردند (هوبنر، ۲۰۰۴). پایایی این خرده آزمون (هوبنر، ۱۹۹۸ به نقل از میکائیلی منیع و همکاران، ۱۳۹۳) از طریق آزمون مجدد در دامنه ۰/۹۰-۰/۷۰ گزارش شده است. به منظور بررسی روایی (هوبنر، ۱۹۹۴، به نقل از میکائیلی منیع و همکاران، ۱۳۹۳)، همبستگی آن با نتایج مقیاس کیفیت زندگی مدرسه‌ای مقداری برابر با ۰/۶۸ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای خرده‌مقیاس رضایت از مدرسه ۰/۷۸ بوده است.

پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی: به منظور سنجش خودکارآمدی تحصیلی از پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی جری جینگ و مورگان^۱ (MJSES) شامل ۳۰ عبارت با مقیاس لیکرت ۴ درجه‌ای از کاملاً مخالف تا کاملاً موفق بهره گرفته شده است. پایایی اصلی این ابزار ۰/۷۶ بوده است (دهقانی و همکاران، ۱۳۹۳). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای این ابزار ۰/۸۴ بوده است.

پرسشنامه اهداف پیشرفت: برای اندازه‌گیری اهداف پیشرفت دانش‌آموزان از پرسش‌نامه تدوین شده توسط میدگلی و همکاران (۱۹۹۸) استفاده شد. این مقیاس ۱۸ گویه دارد و دارای سه خرده آزمون جهت-گیری هدفی تبحری، عملکرد- رویکرد و عملکرد- اجتناب است. اعتبار کلی پرسش‌نامه در اجرای نهایی نیز ۰/۸۷ و اعتبار خرده‌آزمون‌های آن به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۴ و ۰/۷۶ به دست آمد (کارشکی، ۱۳۸۷). در پژوهش حاضر، آلفای به دست آمده برای کل مقیاس ۰/۸۴ و برای هر یک از خرده‌آزمون‌ها به ترتیب برابر با ۰/۷۲، ۰/۸۰ و ۰/۷۳ بود. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده به ترتیب برای خرده-مقیاس اهداف تبحری، اهداف عملکردی و اهداف اجتنابی برابر با ۰/۸۱، ۰/۷۹ و ۰/۸۳ بوده است. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و کجی و کشیدگی) و همچنین شاخص‌های موجود در آمار استنباطی از جمله همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه از نوع گام به گام مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. همچنین به منظور بررسی نرمال بودن متغیر پژوهش از آزمون کالموگروف اسمیرنف بهره برده شده است.

^۱ Jerry Jing & Morgan

یافته‌ها

یافته‌های توصیفی: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشدگی	کمترین نمره	بیشترین نمره
رضایت از مدرسه	۲۷/۱۹	۴/۷۲	-۰/۵۰	-۰/۶۶	۱۱/۰۰	۳۷/۰۰
خودکارآمدی تحصیلی	۸۳/۰۴	۳/۹۸	-۰/۷۱	-۰/۳۹	۴۱/۰۰	۹۷/۰۰
اهداف تبحری	۱۷/۲۹	۵/۳۳	-۰/۲۴	-۰/۷۳	۱۷/۰۰	۲۳/۰۰
اهداف عملکرد- رویکرد	۱۴/۳۱	۴/۸۹	-۰/۷۴	-۰/۶۷	۱۴/۰۰	۲۱/۰۰
اهداف عملکرد-اجتناب	۱۵/۳۱	۵/۰۴	-۰/۹۲	-۰/۸۳	۱۶/۰۰	۱۹/۰۰

طبق ارقام جدول فوق، میانگین و انحراف معیار به دست آمده در متغیر رضایت از مدرسه به ترتیب برابر با ۲۷/۱۹ و ۴/۷۲ است. کمترین نمره به دست آمده برابر ۱۱/۰۰ و بیشترین نمره برابر ۳۷/۰۰ است. طبق ارقام جدول فوق، میانگین و انحراف معیار به دست آمده در متغیر خودکارآمدی تحصیلی به ترتیب برابر با ۸۳/۰۴ و ۳/۹۸ است. کمترین نمره به دست آمده برابر ۴۱/۰۰ و بیشترین نمره برابر ۹۷/۰۰ است. طبق ارقام جدول فوق، میانگین و انحراف معیار به دست آمده در متغیر اهداف تبحری به ترتیب برابر با ۱۷/۲۹ و ۵/۳۳ است. کمترین نمره به دست آمده برابر ۱۷/۰۰ و بیشترین نمره برابر ۲۳/۰۰ است. طبق ارقام جدول فوق، میانگین و انحراف معیار به دست آمده در متغیر اهداف عملکرد- رویکرد به ترتیب برابر با ۱۴/۳۱ و ۴/۸۹ است. کمترین نمره به دست آمده برابر ۱۴/۰۰ و بیشترین نمره برابر ۲۱/۰۰ است. طبق ارقام جدول فوق، میانگین و انحراف معیار به دست آمده در متغیر اهداف عملکرد-اجتناب به ترتیب برابر با ۱۵/۳۱ و ۵/۰۴ است. کمترین نمره به دست آمده برابر ۱۶/۰۰ و بیشترین نمره برابر ۱۹/۰۰ است.

یافته‌های استنباطی

فرضیه اول: خودکارآمدی تحصیلی توانایی پیش‌بینی رضایت از مدرسه دانش‌آموزان را دارا می‌باشد.

جدول ۲- خلاصه مدل رگرسیون پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی

سطح معناداری	مقدار F	ضریب تعیین (R^2)	مقدار همبستگی (R)
۰/۰۰۰۱	۸/۶۲	-۰/۷۳	-۰/۸۶

با توجه به ارقام مندرج در جدول فوق مقدار F به دست آمده برابر با ۸,۶۲ است. ضریب همبستگی به دست آمده (۰/۸۶) در سطح ۰,۰۱ معنادار است. ضریب تعیین (R^2) برابر است با ۰/۷۳ و به معنای آن

پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت ...

است که متغیر پیش‌بین (خودکارآمدی تحصیلی) قادر به پیش‌بینی ۰/۷۳ از تغییرات نمره متغیر ملاک (رضایت از مدرسه) است.

فرضیه دوم: اهداف پیشرفت توانایی پیش‌بینی رضایت از مدرسه دانش‌آموزان را دارا می‌باشد؟

جدول ۳- خلاصه مدل رگرسیون پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس اهداف پیشرفت

مؤلفه‌ها	سطح معناداری	مقدار F	ضریب تعیین (R ²)	مقدار همبستگی (R)
اهداف تبحری	۰/۰۰۱	۷/۴۱	۰/۳۷	۰/۶۱
اهداف عملکردی	۰/۰۲۰	۵/۸۷	۰/۱۵	۰/۳۹
اهداف عملکرد-اجتناب	۰/۲۷۳	۲/۱۳	-	۰/۱۷

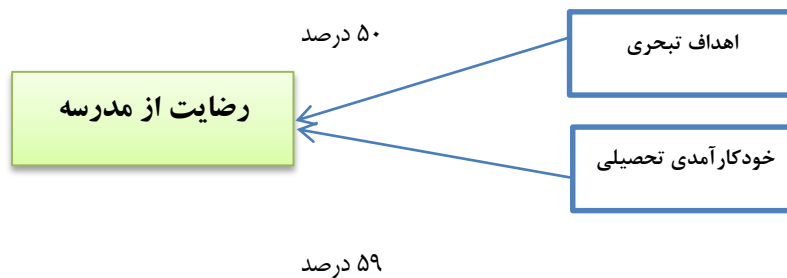
با توجه به ارقام مندرج در جدول فوق مقدار F به دست آمده در مولفه اهداف تبحری برابر با ۷/۴۱ است. ضریب همبستگی به دست آمده (۰/۶۱) در سطح ۰/۰۱ معنادار است. ضریب تعیین (R²) برابر است با ۰/۳۷ و به معنای آن است که متغیر پیش‌بین (اهداف تبحری) قادر به پیش‌بینی ۰/۳۷ از تغییرات نمره متغیر ملاک (رضایت از مدرسه) است. با توجه به ارقام مندرج در جدول فوق مقدار F به دست آمده در مولفه اهداف عملکردی برابر با ۵/۸۷ است. ضریب همبستگی به دست آمده (۰/۳۹) در سطح ۰/۰۵ معنادار است. ضریب تعیین (R²) برابر است با ۰/۱۵ و به معنای آن است که متغیر پیش‌بین (اهداف عملکردی) قادر به پیش‌بینی ۰/۱۵ از تغییرات نمره متغیر ملاک (رضایت از مدرسه) است. با توجه به ارقام مندرج در جدول فوق مقدار F به دست آمده در مولفه اهداف عملکرد-اجتناب برابر با ۲/۱۳ است. ضریب همبستگی به دست آمده (۰/۱۷) در سطح ۰/۰۵ معنادار نمی‌باشد، بنابراین رابطه‌ای میان اهداف عملکرد-اجتناب با رضایت از مدرسه وجود ندارد.

فرضیه سوم: خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت در تعامل با یکدیگر توانایی پیش-بینی رضایت از مدرسه را دارا می‌باشند.

جدول ۴- خلاصه مدل رگرسیون پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف

پیشرفت در تعامل با یکدیگر					
متغیر	مقدار B	مقدار بتا	ضریب تعیین (R ²)	خطای انحراف معیار (S.D Error)	سطح معناداری (sig)
اهداف تبحری	۰/۶۹	۰/۷۱	۰/۵۰	۰/۰۷	۰/۰۰۰
خودکارآمدی تحصیلی	۰/۵۷	۰/۷۷	۰/۵۹	۰/۰۹	۰/۰۰۰

به منظور بررسی پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت در تعامل با یکدیگر از رگرسیون گام به گام بهره برده شده است و نتایج نشان داد که خودکارآمدی تحصیلی و اهداف تبحری وارد معادله رگرسیون گردیدند، بدین صورت که اهداف تبحری میزان ۵۰ درصد و خودکارآمدی تحصیلی میزان ۵۹ درصد واریانس رضایت از مدرسه را تبیین می‌کنند. بنابراین، اهداف تبحری و خودکارآمدی تحصیلی رابطه معناداری (اهداف پیشرفت: $Beta=0.71$, $p=0.000$ و خودکارآمدی تحصیلی $Beta=-0.77$ و $p=0.000$) با رضایت از مدرسه داشته و توان پیش‌بینی‌کنندگی آن را دارا می‌باشند. بر اساس یافته‌های به دست آمده مدل نهایی در پژوهش حاضر به صورتی که در زیر آمده است، قابل ترسیم خواهد بود:



شکل ۱- پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس اهداف تبحری و خودکارآمدی تحصیلی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی از پژوهش حاضر پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت دانش‌آموزان بود. بر اساس یافته‌های به دست آمده از پژوهش حاضر خودکارآمدی تحصیلی، اهداف تبحری و اهداف عملکردی توانایی پیش‌بینی رضایت از مدرسه را دارا می‌باشند. از سوی دیگر، صرفاً خودکارآمدی تحصیلی و اهداف تبحری در تعامل با یکدیگر توانایی پیش‌بینی رضایت از مدرسه دانش‌آموزان را دارا بودند. میکائیلی منیع و همکاران (۱۳۹۳) نیز در پژوهش خود از خودکارآمدی تحصیلی و اهداف تبحری به عنوان دو متغیر موثر بر رضایت از مدرسه یاد کرده‌اند که با یافته‌های پژوهش حاضر همسو می‌باشد. به طور کلی، می‌توان این‌گونه ادعان داشت که رضایت از مدرسه کلید مهم درک رفتارهای مختلف دانش‌آموزان، مانند عملکرد تحصیلی در دوران مدرسه یا رابطه دانش‌آموزان با مدرسه و اشتیاق آنان به ادامه

پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت ...

تحصیل را تحت تاثیر قرار می‌دهد. با عنایت به این مهم و با توجه به اینکه به نظر می‌رسد فقدان رضایت از مدرسه توأم با عدم کفایت اجتماعی - اقتصادی در آینده، افت عملکرد تحصیلی و در نتیجه عدم موفقیت اجتماعی دانش‌آموزان را در پی خواهد داشت، باید به مقوله خودکارآمدی تحصیلی و اهداف تبحری به عنوان دو عنصر اساسی و پیش‌بینی‌کننده رضایت از مدرسه توجه خاص شود. شایان ذکر است که اهداف تبحری به عنوان انگیزه و نگرش مثبت دانش‌آموزان در نظر گرفته می‌شوند و به نظر می‌رسد بالا بودن انگیزه و نگرش مناسب و مثبت، خود به عنوان عامل مهمی می‌تواند در رضایت از مدرسه در دانش‌آموزان نقش‌آفرینی کند. از طرفی به نظر می‌رسد رضایت، باعث برانگیخته شدن علاقه و تمایل بیشتر به خودکارآمدی تحصیلی وی منجر گردد. به زعم بندورا (۱۹۷۷) نیز خودکارآمدی تحصیلی عامل کلیدی در موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان محسوب می‌شود. در پژوهش خورشیدی نازلو (۱۳۹۳) نیز گزارش شده است که موفقیت‌های تحصیلی با بالارفتن خودکارآمدی تحصیلی همراه خواهند بود. یافته‌های پژوهش مگنو و همکاران (۲۰۱۴) نیز به ارتباط بین خودکارآمدی با نگرش به مدرسه اشاره کرده است. الویار دکارولی و ساگون (۲۰۱۴) نیز در پژوهش خود به این مهم دست یافته‌اند که بین خودکارآمدی و ابعاد رضایت از زندگی از جمله رضایت از تحصیل رابطه وجود دارد. به طور کلی، یافته مذکور را می‌توان این‌گونه تبیین نمود که دانش‌آموز با خودکارآمدی تحصیلی بالا از خود انتظار موفقیت‌های بالایی در مدرسه دارد. با بالا بودن سطح خودکارآمدی اگر این مهم منجر به موفقیت‌های تحصیلی و بازخوردهای مثبت از جانب دست‌اندرکاران و عوامل مدرسه به ویژه معلم شود، در بروز و ظهور رضایت از مدرسه موثر خواهد بود. از سوی دیگر، اهداف تبحری و اهداف عملکردی به صورت مجزا، توانایی پیش‌بینی رضایت از مدرسه را دارا بوده‌اند، لیکن در تعامل میان متغیرهای مورد بررسی صرفاً اهداف تبحری از اهداف پیشرفت وارد معادله رگرسیون شد و این شکل از اهداف، توان پیش‌بینی رضایت از مدرسه را در کنار خودکارآمدی تحصیلی داشته است. اهداف عملکردی با توجه به ماهیت آن تحت تاثیر رقابت با دیگران است، در حالی که اهداف تبحری خودجوش و درونی است و از این رو، یافته مذکور را می‌توان این‌گونه تبیین نمود که وقتی دانش‌آموزان از اهداف تبحری برخوردار باشند، اهدافشان درونی‌تر خواهد بود و از این رو تردیدی نخواهد ماند که رضایت آنان از مدرسه نیز افزایش یابد؛ چراکه اهداف پیشرفت آنان زاییده درون است و همین مساله، شرایط مطلوبی را برای رضایت آنان از مدرسه فراهم می‌نماید. خرازی و همکاران (۱۳۸۷) نیز در پژوهش خود نشان دادند که اهداف تبحری با ابعاد گوناگونی از سلامت نظیر رفتار، شناخت و عواطف سازگارانه، پشتکار، خودکارآمدی بالا و استفاده از راهبردهای مؤثر یادگیری رابطه دارد و وجود این عوامل در ساختار مدرسه و امر تحصیل، رضایت‌مندی از مدرسه را تبیین می‌سازد.

بر اساس نتایج حاصل می‌توان نتیجه گرفت که در شکل‌گیری و ارتقای رضایت از مدرسه متغیرهای اهداف تبحری مؤثرند و از این‌رو می‌توان با تمرکز بر آنها رضایت از محیط آموزشی دانش‌آموزان را

بهبود و رضایت آنان از مدرسه را ارتقا بخشید. لی (۲۰۱۶) نیز در پژوهش خود یکی از عوامل موثر در اهداف پیشرفت از جمله اهداف تبحری دانش‌آموزان دوره متوسطه را محیط یادگیری بیان نموده است. یافته‌های پژوهش پکران (۲۰۱۴) نیز حاکی از آن است که اهداف تبحری با محیط کلاسی و بازخوردهای مدرسه ارتباط و تعامل دارد. به نظر می‌رسد، هر چه سطح اهداف تبحری دانش‌آموزان بالاتر باشد، رضایت از مدرسه نیز در نهایت مثبت‌تر خواهد بود. در حقیقت این یافته را می‌توان این‌گونه تبیین نمود که بالا بودن اهداف تبحری، می‌تواند باعث بالا رفتن انگیزش و مثبت بودن نگرش نسبت به فعالیت‌های تحصیلی شود. از طرف دیگر، انجام و مبادرت فعالیت‌های تحصیلی با غلبه‌ی اهداف تبحری می‌تواند به عنوان انگیزه نیرومندی عمل نموده و منجر به موفقیت‌های تحصیلی دانش‌آموز شود و از این حیث دانش‌آموز نسبت به موفقیت‌های تحصیلی‌اش بازخوردهای مثبتی را از جانب مدرسه دریافت نماید. بنابراین، نگرش دانش‌آموزان در این چرخه و فرایند نسبت به مدرسه رضایت‌بخش‌تر می‌شود. اهداف تبحری یک ارتباط مثبت کلی با فرایندهای انگیزشی و پیامدهای آن دارند و دانش‌آموزان با اهداف تبحری بالا پایداری و استقامت بیشتری در تجارب مدرسه از خود نشان می‌دهند و همین مهم به رضایت از مدرسه کمک می‌نماید.

منابع

- اکبری بلوطبنگان، افضل (۱۳۹۳). رابطه ساده و چندگانه خودکارآمدی، اهداف پیشرفت و انگیزه پیشرفت در پیشبینی پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان. *آموزش در علوم پزشکی*، ۱۴(۹): ۸۰۵-۷۹۶.
- پیرکمالی، محمدعلی؛ مومنی مهموئی، حسین و پاکدامن، مجید (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین سطح خودکارآمدی معلمان علوم تجربی با انگیزش، نگرش و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی. *پژوهش در برنامه ریزی درسی*، ۲(۱۰): ۱۳۴-۱۲۲.
- خرازی، علینقی؛ اژه ای جواد؛ قاضی طباطبایی، محمود و کارشکی، حسین (۱۳۸۷). رابطه اهداف پیشرفت، خودکارآمدی و راهبردهای فراشناختی: آزمون یک الگوی علی. *روانشناسی و علوم تربیتی*، ۸(۳): ۸۷ - ۶۹.
- خورشیدی نازلو، لیلیا. (۱۳۹۳). بررسی رابطه پنج عامل شخصیت، تیپ‌های زمانی و فرسودگی تحصیلی با رضایت از مدرسه دانش‌آموزان دختر سال اول دبیرستان شهر ارومیه در سال تحصیلی ۹۲-۹۳. *پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه ارومیه*.
- داودی، سمیه. (۱۳۹۲). ارائه مدل پیشبینی پیشرفت تحصیلی زبان انگلیسی با تأکید بر نقش خودکارآمدی تحصیلی، درگیری شناختی، انگیزشی و رفتاری. *آموزش و یادگیری*، ۱(۱): ۴۸-۳۷.
- دهقانی، مرضیه؛ علیزاده، یاسمن؛ میرمشتاقی، شهربانو و رضایی، سعید. (۱۳۹۳). ظرفیت خودکارآمدی، خود تنظیمی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بزرگ سال. *اولین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی*.
- فولادوند، خدیجه؛ فرزاد، ولی اله؛ شهرآرای، مهرناز؛ سنگری، علی اکبر. (۱۳۸۸). اثر حمایت اجتماعی، استرس تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی بر سلامت روانی - جسمانی. *روانشناسی معاصر*، ۴(۲): ۹۴-۸۱.

پیش‌بینی رضایت از مدرسه بر اساس خودکارآمدی تحصیلی و اهداف پیشرفت ...

کارشکی، حسین. (۱۳۸۷). نقش اهداف پیشرفت در مؤلفه های یادگیری خودتنظیمی. *فصلنامه تازه های روانشناختی*. ۱۰ (۳): ۲۱ - ۱۳.

میکائیلی منبع، فرزانه؛ سعید و عیسی زادگان، علی. (۱۳۹۳). پیش بینی کننده های شناختی اجتماعی رضایت از مدرسه در دانش آموزان دبیرستانی: آزمون یک مدل علی. *نوآوری آموزشی*. ۵۲ (۱۳): ۷-۳۹.

- AL-Baddareen, G., Ghaith, S. & Akour, M. (2015). Self-Efficacy, Achievement Goals, And Metacognition As Predicators Of Academic Motivation. *Procedia - Social And Behavioral Sciences* 191, 2068 – 2073.
- Altunsoy, S., Çimen, O., Ekici, G., Atik, A.D., & Gökmen, A. (2010). An Assessment Of The Factors That Influence Biology Teacher Candidates' Levels Of Academic Self-Efficacy. *Procedia Social And Behavioral Sciences*, 2: 2377–2382.
- Braten I, Stromso HL. Epistemological beliefs and implicit theories as predictors of achievement goal. (2004). *Contemp Educ Psychol*, 29(4):371-88.
- Cupani, M., Minzi, M.C.R., Pérez, E.R., & Pautassi, M.R. (2010). An Assessment Of A Social-Cognitive Model Of Academic Performance In Mathematics In Argentinean Middle School Students. *Learning And Individual Differences*, 20: 659–663.
- Blanco, A. (2011). Applying Social Cognitive Career Theory To Predict Interests And Choice Goals In Statistics Among Spanish Psychology Students. *Vocational Behavior*, 78, 49–58.
- Durik, A.M., Lovejoy, CH.M., & Johnson, S.J. (2009). A Longitudinal Study Of Achievement Goals For College In General: Predicting Cumulative GPA And Diversity In Course Selection. *Contemporary Educational Psychology*, 34: 113–119.
- Elliot, A. J., & Harackiewicz, J. M. (1996). Approach and avoidance achievement goals and intrinsic motivation: A mediational analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 461– 475.
- Elliot AJ, Church MA. A hierarchical model of approach and avoidance motivation. (1997). *Journal of Personal Soc Psychol*, 72(1):218-32.
- Elliot, A. J., Murayama, K., & Pekrun, R. (2011). A 3 2 Achievement Goal Model. *Educational Psychology*, 103: 632-648.
- Elvira De Caroli, M. & Sagone, El. (2014). Generalized Self-Efficacy And Well-Being In Adolescents With High Vs. Low Scholastic Self-Efficacy. *Procedia - Social And Behavioral Sciences* 141: 867 – 874.
- Henry, C.B., & Russo, CH.J. (2012). Examining The Relationship Of Ethnicity, Gender And Social Cognitive Factors With The Academic Achievement Of First-Year Engineering Students. Available From: [Http://Www.Goolescholar.Com](http://www.Goolescholar.Com).
- Huebner, E. S. (2004). Research On Assessment Of Life Satisfaction Of Children And Adolescents. *Social Indicators Research*, 66: 3–33.

- Hulleman, CH.S. Schrage, SH.M. Bodmann, SH.M., & Harackiewicz, J.M. (2010). A Meta-Analytic Review Of Achievement Goal Measures: Different Labels For The Same Constructs Or Different Constructs With Similar Labels?. *Psychological Bulletin*, 136(3): 422-449.
- Lee, E.J. (2016). Endorsement Of Achievement Goals Across Secondary School Years: Applying A State-Trait Framework. *Journal Of Research In Personality*. Available At: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/>.
- Lent, R.W., Taveira, M.D.C., & Lobo, C. (2012). Two Tests Of The Social Cognitive Model Of Well-Being In Portuguese College Students. *Vocational Behavior*, 80: 362-371.
- Lent, R.W., Sheu, H.B., Gloster, C.S., & Wilkins, G. (2010). Longitudinal Test Of The Social Cognitive Model Of Choice In Engineering Students At Historically Black Universities. *Vocational Behavior*, 76: 387-394.
- Magnano, P., Ramaci, T. & Platania, S. (2014). Self-Efficacy In Learning And Scholastic Success: Implications For Vocational Guidance. *Procedia - Social And Behavioral Sciences*. 116: 1232 – 1236.
- Midgley, C., Kaplan, A., & Middleton, M., Maehr, M. L., Urdan, T., Anderman, L. H., Anderman, E., & Roeser, R. (1998). The Development And Validation Of Scales Assessing Students' Achievement Goal Orientations. *Contemporary Educational Psychology*, 23:113-131.
- Mustafa, S. M. S., Elias, H., Noah, S. M., & Roslan, S. (2010). A Proposed Model Of Motivational Influences On Academic Achievement With Flow As The Mediator. *Procedia - Social And Behavioral Sciences*, 7: 2-9.
- Ojeda, L., Flores, L.Y. & Navarro, R. L. (2011). Social Cognitive Predictors Of Mexican American College Students' academic And Life Satisfaction. Available From: <http://www.google.com>.
- Pekrun, Reinhard., Cusack, Aisling., Murayama, Kou., Elliot, Andrew.J. & Thomas, Kevin . (2014). The Power Of Anticipated Feedback: Effects On Students' Achievement Goals And Achievement Emotions. *Learning And Instruction*. 29: 115-124.
- Tuckman, B. W. (2014). Group Versus Goal-Setting Effects on the Self-Regulated Performance of Students Differing in Self-Efficacy. *The Journal of Experimental Education*, 58, 4: 291-298.
- Vaessen, B., Prins, F.J. & Jeuring, J. (2014). University Students' Achievement Goals And Help-Seeking Strategies In An Intelligent Tutoring System. *Computers & Education* 7: 196-208.
- Zweig, D., & Webster, J. (2004). Validation of a multidimensional measure of goal orientation. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 36, 232- 248.